

STEDENBAND HELPT GEMEENTEN

Woningen in Hongarije zijn vaak slecht geïsoleerd. Verbetering hiervan zorgt voor energiebesparing en heeft als gevolg dat de bewoners minder kwijt zijn aan hun energierekening.

Villa El Salvador is droog en stoffig. Er wordt gewerkt aan de aanleg van een groenstructuur.

Voor een doeltreffende aanpak van de klimaatproblematiek is het nodig wereldwijd maatregelen te nemen. Samenwerking van Nederlandse gemeenten en provincies met steden in andere landen draagt hieraan een steentje bij. Bij maatregelen voor energiebesparing kunnen de partners bijvoorbeeld wel wat advies gebruiken.

Villa El Salvador Met Villa El Salvador, een voorstad van Lima (Peru) heeft Amstelveen een stedenband. De nog jonge stad met zo'n 400.000 inwoners is tot stand gekomen dankzij de inzet van wijkcomités. In 1971 bezetten tweehonderd dakloze families een stuk braakliggend land nabij Lima in Peru. Zij waren het rondtrekken moe en wilden een vaste plek om te wonen. De regering, die het stuk land bestemd had voor grote projecten, zag hier niets in. Uiteindelijk werd toch bereikt dat Villa El Salvador erkend werd als een zelfstandige gemeente van Lima, met een eigen burgemeester.

Drie terreinen Amstelveen ondersteunt het jonge Villa El Salvador op drie terreinen, zo vertelt D66-wethouder Rien Alink. 'Het eerste is het verbeteren van het financieel management, waardoor de stad efficiënter kan functioneren. Het tweede onderwerp is het verbeteren van de stedelijke groenstructuur.' Afgelopen najaar heeft Alink met eigen ogen aanschouwd dat dit laatste geen overbodige luxe is. 'Villa is uit het niets gebouwd op een kale vlakte. Het is er heet en stoffig. Om het stadsklimaat te verbeteren zijn de mensen, ondersteund door onze adviezen, mondjesmaat begonnen met de aanleg van irrigatiesystemen die groenstroken van water voorzien. Waar wij van kunnen leren, is de intensieve betrokkenheid van de plaatselijk bevolking bij dit project.' Het derde terrein waarop Amstelveen en Villa samenwerken, is afvalverwerking. Alink: 'Er is een heus afvalscheidingsstation gebouwd.'

De samenwerking met Villa El Salvador is gericht op duurzaamheid in het algemeen. De activiteiten en projecten die binnen de stedenband tot stand zijn gekomen, hebben dan ook op een directe en vaak zichtbare wijze bijgedragen aan verbetering van de leefomstandigheden in Villa El Salvador.

Daarnaast zijn er diverse particuliere initiatieven in Amstelveen die zich inzetten voor de stad. Zij geven onder meer steun aan scholen, gaarkeukens en huisvesting. Met de partnerstad in Hongarije, Oboeda, gaat Amstelveen verder op klimaatgebied. Daar is de gemeente aan de slag gegaan met de menukaart Klimaat.

Projecten in Oost-Europa Voor een groot aantal Nederlandse gemeenten is de afgelopen jaren klimaatbeleid ontwikkeld, met een zogenaamd klimaatmenu als basis. 'In een klimaatmenu combineer je klimaatthema's met lokale ambitieniveaus en doelstellingen. Op deze manier maak je inzichtelijk welke beleidsmaatregelen tot welke resultaten leiden. Hierop kan een overheid beleidskeuzes baseren.' Het ontwikkelen en implementeren van klimaatbeleid behoort tot de dagelijkse werkzaamheden van Maxim Luttmmer, adviseur bij Ecofys. 'Ik hou me vooral bezig met projecten waarbij internationale samenwerking een rol speelt.' Een voorbeeld is het project 'Klimaatbeleid voor lokale overheden'. Dat is een onderdeel van de Gemeentelijke Samenwerking met Toetredingslanden (GST). In dit project werken vijf Nederlandse gemeenten en één provincie samen met Oost-Europese partners: drie in Hongarije en drie in Polen. 'De Nederlandse deelnemers hadden behoefte om iets inhoudelijks te doen in het kader van hun stedenbanden. Het treffen van maatregelen die gunstig zijn voor het klimaat, is heel tastbaar', aldus Luttmmer.

Kennis overdragen 'Het GST-project had tot doel Nederlandse kennis van klimaatbeleid over te dragen aan de Hongaarse en Poolse projectdeelnemers. Maar niet in de vorm van eenrichtingsverkeer. Het was nadrukkelijk de

Ga na hoe de gemeente op internationaal vlak de samenwerking kan versterken.

BIJ ONTWIKKELING KLIMAATBELEID

De Peruaans stad Villa El Salvador wordt ondersteund door de gemeente Amstelveen bij onder meer de ontwikkeling van een afvalstation.

bedoeling ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren', vertelt Luttmer. 'Wat we aan Nederlandse zijde onder andere hebben geleerd, is dat de klimaatproblematiek in Oost-Europa nog ver weg lijkt. Ze zijn er daar niet zo mee bezig. Wil je iets voor elkaar krijgen, dan moet je het in die landen hebben over energiebeleid en niet over klimaatbeleid. En dan vooral over hoe energiebeleid een bijdrage kan leveren aan het beperken van de energierekening en het verminderen van plaatselijke luchtverontreiniging.'

Mogelijkheden voor energiebesparing zijn er legio in Polen en Hongarije. 'Er staan veel overheidsgebouwen waar nogal wat energie wordt verspild, zoals scholen, zwembaden of de eigen kantoren. Ook zijn er in deze landen nogal wat flatgebouwen waarin mensen met lage inkomens wonen. Ga je deze gebouwen isoleren, dan snijdt het mes aan twee kanten. Er gaat minder warmte verloren en de bewoners betalen een lagere energierekening. Bij de huidige stijging energieprijzen, die vooral ook in die landen speelt, is dit van groot belang.'

Wageningen en Gödöllö

Rik Eweg is GroenLinks-wethouder in Wageningen, een van de Nederlandse gemeenten in het GST-project. Hij herkent het Oost-Europese beeld. 'Wageningen heeft al geruime tijd een stedenband met het Hongaarse Gödöllö. De laatste jaren is de samenwerking zich steeds meer gaan toespitsen op inhoudelijke projecten, waaronder energie. Veel gebouwen in Gödöllö stammen uit de Sovjet-tijd. Energetisch gezien zijn ze een drama: ze worden continu veel te warm gestookt. Het maken van scans als onderdeel van het project heeft ertoe geleid dat energie een vast onderdeel van stedelijke ontwikkelingsprojecten is geworden. Er zijn nu concrete plannen om een gemeentelijk cultuurhuis energiezuiniger te maken. Alleen de

financiering is nog niet rond.'

Eweg noemt het winst dat het GST-project erin resulteert dat energiebesparing in Gödöllö tegenwoordig op de politieke agenda staat. 'Het was daar eerst geen item. Onze rol op energiegebied is die van adviseur, meedenker en makelaar. Een voorbeeld van het laatste is dat we Gödöllö in contact hebben kunnen brengen met de Hongaarse tegenhanger van SenterNovem. En nu zet onze partnergemeente stappen om een biomassacentrale te bouwen. In Wageningen willen we ook zo'n centrale, maar door het lange besluitvormingstraject verloopt dit niet zo vlot. In Hongarije gaat zoiets veel sneller, het bestuur in dat land is veel centralistischer dan bij ons.'

Blijven volhouden

Ondanks de korte besluitvormingslijnen houdt de Wageningse wethouder Eweg geen pleidooi voor invoering van een vergelijkbare top-downstructuur in Nederland. 'Zo'n structuur is heel kwetsbaar en kan leiden tot radicale beleidswijzigingen als er een andere bestuurder aantreedt. Het is ook niet inspirerend voor ambtenaren. Die krijgen geen enkele ruimte voor eigen initiatieven.'

Desondanks ziet Luttmer nog wel een voordeel in de Hongaarse bestuursstructuur: 'Als je een enthousiaste burgemeester treft, kan er veel meer dan in Nederland.' Hij constateert dat de aandacht voor Polen en Hongarije dreigt te verslappen sinds deze landen volwaardig EU-lid zijn. 'Zoals de naam al zegt, richt het GST-project zich op toetreders. Het is belangrijk de samenwerking op het terrein van energie en klimaat onverkort voort te zetten. Op projectniveau kunnen we nog veel van elkaar leren. Bijvoorbeeld over het navolgen van de EU-richtlijnen, want daar hebben alle partijen mee te maken.' ■

Deelnemers aan het project 'Gemeentelijke Samenwerking met Toetredingslanden (GST)' zijn:

Wageningen, Amstelveen, Provincie Zuid-Holland, De Bilt, Deurne en Bladel